

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

De Moribus Quibusdam Institvtis, Et Religione Sinarvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

portæ rurales vnquam, sed simul cum vrbicis portis referatur. Vigilibus mandatum, videant ne quid in ciuitate perperam vel præter ciuilem disciplinam geratur. ita sibi ab externis insidiis cauere turbas & seditiones intestinas parum metuunt, & verò nõ habentur magnopere pertimescant. nã à proceribus regni (nepe liberis & minoribus regiis) nullum periculum est; quibus, vt largitur ad voluptuariam & luxuriosam vitam, in illo suo religationis latibulo prouisum est; ita potestas omnis & iurisdictio sublata; solis ea Mandarinis concessa; qui, vt nihil moliri neq; nouis rebus studere queant, inde cõtingit: quòd, qui perperui sunt, & successione hereditaria eò perueniunt, Mādarini militares, subditi sunt, & a ciuilibus Mandarinis coërcentur. Ciuiles autem isti singulis triennium magistratu defunguntur, & quia virtute ad illã dignitatẽ euehi solent; sunt vt plurimum tenuioris fortunæ homines, nec affinitatibus aut clietelis potètes. Præterea nunquã in patria officium gerunt; sed in aliena prouincia; & quãdo plures vna in prouincia imperant, omnes ex diuersis prouinciis oriundi sint, oportet. demum ad hunc modum diuisi sunt, vt qui bellicis rebus præest, ciuiliu curam non gerat; qui jus dicit, nihil se fisci rationibus ingerat. Præfecti verò ærarii Tamiacis, nec Tamiaci Fabricensibus le immisceant. Magistratus præterea, nõ quibus volunt, sed acceptis à Rege ministris & seruitiis vtuntur. hac ratione semina conspirationum sustulere. Nulli denique cum telo ambulare licet: Statutis tantũ temporibus arma ferendi ius militibus quibusdã conceditur: & graues legibus pœnæ propositæ sunt illis, qui aliquo telo vulnerarint. Omnes ergo Sinarum pugnæ atque rixæ, pugnis, dentibus, calcibus depugnatur, & capillorum euulsioibus; qua in re illud ridiculum est, quòd vtroque vt plurimum virgu cæso dissidia sopiuntur, ita pax ex vtriusque parris animi sententia inicitur, & paucissimæ existunt similitates, aut odia, aut vulnera, aut neces; quibus pestibus cæteræ nationes affliguntur. Sinis alta pax si pax dicenda, quæ vera animorum quiete destituitur, quam sola illis veræ fidei lux potest inferre.

DE MÖRIBVS QVIBVSDAM INSTITVTIS,
ET RELIGIONE Sinarvm.

HÆ & alię Sinarum laudes (quarum exiguam sanè partem delibauimus) multis magnisque vitiis & quasi fœdissimis maculis quibusdã pænè obsolescunt, multa nãq; & grana in hanc præclarã Reip. formã inquinamenta irrepserunt, quòd necessarium

cessarium est illis accidere, qui veri Dei fide destituti, in dēssimis
 veritatis & veræ vitæ tenebris versatur. precipua paucis recēbo.
 Primus itaque error ex nimia illa flagellandi licentia nascitur.
 Cum enim Mandarinis absoluta huius pœnæ potestas comperat,
 atroces videlicet subditis iniurias passim inferunt: sœpiunt in po-
 plites, fortunas omnium depopulatur: quicquid concupierint, vel
 ab iniuris extorquent. redimunt miselli graues hæc vexationes
 donis luculentis; & secum bene agi credunt, si pecunias auferre
 contenti, flagris abstineant. Solent quidem a Rege quotannis
 Syndici per prouincias mitti; qui inquisitione exactissima scrutē-
 tur, num quid peculatus aut reperundarum iudicio dignum ma-
 gistratus patrarint: & si quos occulti vel manifesti criminis reos
 nanciscantur, dignis illos suppliciis afficiunt: sed ea Mandari-
 norum sagacitas, ea doli mali subtilitas est, vt pleraque la-
 teant, nec erui queant. ingentes ergo diuitias sibi parant,
 easque potissimum ex xeniorum incredibili multitudine, quæ
 est quidam; pauci illi & ex primi ordinis Mandarinis, repu-
 diant; ea tamen, quæ officii velamento exigere & corradere
 possunt, mirum est in quantam pecuniæ summam excreuant,
 quare. cum præter has jacturas, etiam tributorum, pensatio-
 numque variarum in Regis fiscum inferendarum, grauissimo
 onere premantur, fit vt quamuis amplissimæ sint prouinciæ o-
 pes, rusticana tamen & infimæ sortis plebs, maxima egestate af-
 figatur. Alius, nisi fallor, grauior est & periculosior, natus ex mi-
 litia & armorum tractandorum ruditate, & seruili illo verberum
 metu, quo sic animi dejiciuntur, vt non viriles, sed muliebres ge-
 rant. Gens enim Sinarum totius Orientis maximè imbellis & ef-
 feminata est: nec animus illi nec manus ad pugnandum à natu-
 ra concessæ videntur. vnus Iaponius nunc 50 nunc 100
 Sinas audet prælio laceffere: Aquilonares excipio; qui, quod
 Tartaris & aliis bellicosis hostibus finitimi sunt, artem mili-
 tarem tenent, & equestri laude jaculandique peritia com-
 mendantur, nec animo nec viribus Tartaris cedunt, & in-
 gentes illorum exercitus fortiter sæpe repellunt. nec video cur
 hæc natio fortissimis gentibus non possit resistere, si modò, metu
 illoposito, bonos animos resumeret, & se militia daret.
 Sunt enim nati in plaga frigida, vastis corporibus, colore al-
 bo, bene formatis vegetisque membris, cibis bonis ac multis ves-
 cuntur, ingenio valent, manuum dexteritate excellunt. docuit id-
 ipsum euentus. In littoralibus nãque Chinchei, quæ Iapones præ-
 das agere soliti, 100 vel 200 in terram egressi, totâ actâ pro lubito
 impu-

impunè deprædabantur; nunc, quando longè maiori numero id
attendant, ut plurimum configantur. tantum potuit assuetudo,
& crebri cum Iaponiis conflictus. Præterea à Lusitanis vsus sclo-
petorum acceperunt, & magna huiusmodi sulphureorum tormen-
torum vis in Sina reperitur: neque dubitandum, exercitatione
petitiam iis vtendi adepturos: cum videamus, Indis Australibus il-
lis fusci coloris, qui nec ingenio, nec viribus, nec animo Sinis sine
cōferēdi, crebris præliis cū Lusitanorum classe hoc accidisse. Ter-
tio loco posuerim crudelitatem & inhospitalitatem; quæ huic gēti li-
cēt natia videatur; tribuerim tamen nō tantum maligno & perfu-
do illorum ingenio; sed etiam timori illi seruili, quo in officio cō-
tinētur; & quod cōmerciis aliarum gētium ferè careant. ut vt est,
feri sunt, nec misericordia tanguntur; nec vllis mortalibus bene-
volunt. Magistratus omnem suam potestatem & jurisdictionem in
eo positam credunt, ut subditos ergastulis & suppliciis crudelissi-
mè diuexent. Populus nullam familiaritatem cum exteris cōtra-
hit. tot iam annos Canthoni versantur Lusitani; nullus se tamen,
in hanc vsq; diē, Sinarum cum illis eo amicitia, familiaritatis, aut
humanitatis vinculo colligari est passus, quo cætera gētes cōiun-
uerunt. Præternauigēt licēt piscatorii mille lenunculi, vel alterius
annonæ scaphæ ponē Lusitanorū classem, humanissimè cibos cō-
mēdi gratia appellentur, pretium quale piscatores noluerint offe-
ratur; etiā si certò scirēt classiarios fame emorituros, nunquam, ut
illis vel sardam vel apuam vnā vēdant, accesserint. Planè vultus
mortalium deterrimū videtur: pecunię sunt auidissimi; eius gratia,
nihil tam nefarium, vel scelestum, quod nō aggrediantur: falsēdi,
furādi, prodēdi peritissimi: vēditiones eorum, maximè si cum pe-
regrinis cōtrahant, fraudationum plena: venalium gallinarū sto-
machos arena implēt; reliqua animalia, aqua & vëto, pōderis au-
gēdi causa, suffarcinant. Nam cuncta per æs & libram diuendunt.
Lōgum foret, reliquas technas ascribere. ipsi Mandarini profitē-
tur, tam improbos & nequā esse Sinas; ut, nisi crudelissimè cedan-
tur, nihil ab illis equi queat impetrari. pleriq; tales, nō desunt ta-
mē mercatores aliqui, qui fidē colant, dolos & perfidiam auerfen-
tur. Sanè spes me non exigua fouet; si lux illis verè fidei illucescat,
ad honestatē & probitatē cæteros quoq; perduci possent: me cre-
dere iubent, modicę illæ Christianorum, quos hic piculani aqua
abluimus, primitiæ: excellunt enim bonitate & deuotione. Quar-
ta Reip. Sinensis pestis inde dimanat; quod maxima sit incolarū
multitudo, & pars eorum maior nō modici paupertate premar-
tur. Accedit peruersa indoles; quam suppliciorum accerbitas ex-
asperat

sperat & accendit. Si quis enim graue aliquod flagitium comit-
 tar, & fuga licitorum manus euadat; mox in neruum consanguinei
 cognatique proximi omnes abripiuntur: ibi tam diu carceris pa-
 dore & verberum cruciatu macerantur, donec fugitiuum iudici
 exhibeat, multi itaque, tum ut indoli suae ad latrocinia procliu in-
 dulgeant: tum etiam, ut numellas & virgindemias illas effugiant;
 ubi cognatorum quispiam delictum aliquod perpetravit, quod ve-
 num superest, latrocinia & pyratice cogitant, talibus scater pro-
 uincia, potissimum quam mari alluitur, sepe illi insulas & maritima
 loca inuadunt; rapinis, stupris, caedibus, incendiis complet omnia.
 Contra quos classes a Mandarinis instruuntur: Sed ab his ipsis
 classariis intolerabiles saepe clades Sinæ accipiunt; obuias enim
 mercatorum naues inuadunt, vectores, nautas, & epibatas occidunt,
 caesorum capita Mandarinis adferunt; ita & praedam retinent, &
 praemium insuper accipiunt. Nam certa pecunia pro singulis la-
 tronum capitibus ex publico numerari solet. Hac praemiorum dul-
 cedine illecti, noctu non raro pagos remotiores perunt; omnia ex-
 pilant, quicquid proderet obtuncant: necatorum agricola-
 rum capita, latronum esse ementiuntur. Crudelia haec, fediora
 quae sequuntur, quare leui calamo attingenda. Impura libidine,
 quam auersatur natura, vel publice infames: mira in hanc labem
 propensione: auersi, aduersi aequè impudici: nihil tam scdum, quod non
 agant, quod non patiantur. Ab eorum consuetudine contagionem Ja-
 ponii traxerunt, nullus pudor, nulla erubescencia, gloriantur ipsa
 turpitudine: auget malum, soli fertilitas & abundantia, tamque co-
 pioso cibo & potu luxuria accenditur; & cum Cerere & Baccho Ve-
 nus effruescit. Eiusmodi enormia & scdca peccata, ingeniorum
 aciem plane obrundunt, & sinecro rationis lumini, ne rectum queat
 conspicere, penitus obstruunt; ut quantumuis prudentes, in ciui-
 libus domesticisque curis; aded tamen hebetes & plumbei sint in-
 is, quae ad Dei cognitionem & animarum salutem, & eam quae mor-
 tuis manet remunerationem attinent; ut plane amentes & huma-
 nae rationis prorsus expertes esse videantur: nihil harum rerum, vel
 per se norunt, vel ab aliis cognoscere volunt, aut audire: quic-
 quid illis dicitur, id surdis vel saecis potius canitur. Vnum in tot ma-
 lis laudabile, & praeter gentiliū mores obtinent; quod seminarum
 custodiam, non segnem, gerant: domi illae latent, nec unquam ferè
 foras prodeunt, aut in publicum progrediuntur; claustris, monia-
 lium ritu, contineri dicant: praeter eas, quae publice questum cor-
 pote profitentur; aliarum, in tanta hominum turba vix ullam in via
 publica aspicias. Si quas necessariae caussa domo euocent, gesta-
 torio

torio vnde quaque tecto & munito, ne à quopiam conspici valeat, humeris lecti cariorum deferuntur. Vtremque etiam Sinarum diligentia progressa. nam, vt femineas discursationes & deambulationes impediunt, nascentibus puellulis tenellos adhuc pedes manibus premunt & arctant, vt minimum quid augeantur; & ad breues pusilli que permaneant, vt vix plantis quæcant firmiter insistere, factum paulatim consuetudine, vt hanc pedum paruitatem pulcritudini & decori ducant. Viri corporis habitu similes sunt Europæis; humido ac calido temperamento, alacres, læti, iracundi, & qui motus animi nec vincere nec dissimulare norunt: multum enim absunt ab ea sui victoria, & rationis in subitas affectiones animi imperio, quo Iaponii pollent: minimis de causis litigant, & clamoribus cõuictisq; agunt, ab iis ad verbera deueniunt, capronatam euulsione, alapis, colaphisq; decertant mulieribus, aliis armis abstinent; laudantur, qui calariem prolixiorum alunt plerisq; ad imos vsq; talos immittitur, cæteris quàm nostratibus mulieribus multo longior est. æquali tenuiorū & diuorū studio peccat illam quotidie, comunt, discerniculo discriminant, & nihil non ad eius ornatum molitur: tandem comas in verticem capitis reuoluunt, & iis in altum aggestis, quoddam quasi suggestum comæ extruunt; hoc tenui capillari, ex fetis equinis contexto, inuoluunt; ita vt, rotundo ad capitis coronam foramine relicto, inde tutulus non inuenustus emineat. tunicis reguntur calaribus, & manicatis: manicæ ad humerum latissimæ paulatim per lacertum arctiores ad carpum astringuntur: femoralibus & tibialibus vntur laxis admodum, & turpiter follicantibus: calceis plane rusticanis, vt mulleorum vel Hetruscorum sandaliorum (qualia Italis & Hispanis feminis sunt in vsu) altitudinem equent, in vinctum toto vestitu barbari & inelegantes sunt. Mandarinis (vt diximus) aliter amiciuntur. In familiari colloquio & congressu satis inter se ciuiles sunt & humani, Mandarinis præsertim: cum peregrinis hominibus, cuiuslibet ordinis aut conditionis sint, proterui admodum & agrestes: plebei maximè, quibus honestatis aut ciuilitatis nec mica inest. mensæ altæ, contra totius Asiæ morem, quibus in sedilibus assidēt: mantilia ante pectus, qualia Iaponis sed sine delectu aut religione, sine modestia aut modo illo Iaponiorum, omne escarum ciborumque genus indiscriminatim hauriunt. Quantum ad religionem & credulitatem, vanissima Sinarum omnia; in plurimas namque sectas diuisi, earum omnium fundamenta ex xacæ ferè voluminibus acceperunt, vt & Iaponi, qui quæ nouerunt à Sinis feruntur didicisse. Verùm cum Mandarinis

omnes ingenio & iudicio præsent, & studiis disciplinisq; se totos addixerint; naturali lumine & eruditione sectas hæc omnes fabulis & mendaciis refertas esse, facile perspexerunt: idcirco cõtēnēt, & despiciunt, vel saltē negligūt omnia, quæ ad religionē spectant: & cū superstitionis suæ ineptias cognoscant, nec tamē flagitiis & superbia exæcari assequantur intelligentia, vnū esse Deū, iudicem mortalium, & bene vel prauè commissorum remuneratorem, penitūs in animum suum induxerunt credere, nullam præter hanc hominibus superesse vitam, sed animam cum corporibus prorsus interire. propterea, quoad viuunt, hęc numinis instar coli & terrestrium Deorum loco haberi volunt; & veterum quorundam philosophorum politica præcepta suspiciunt, diuina verò & religiosa penitūs aspernantur. Bontios itaque (quorum multa istic quoque sunt examina) nō eo quo Iapones loco habēt; sed Mandarinī eos flocci faciunt, & vt prophanos, quotiescunq; collibuit, flagris cædi iubent: pauci admodum Bontii sunt, qui aliquo in honore habentur, eo quod minūs malè viuunt, quàm ceteri; qui Iaponicis multo etiam sunt impuriore: sed verberum metu à flagitiis nō nihil arcentur. Est & quoddā aliud in his locis pseudanachoretarū genus; in eremis degunt, mira victus asperitate & abstinētia se affigētes: horū viuēdi institutum admirātur, & colunt; Idola vt magistratus, sic & priuari, licēt domi suæ multa singuli habeant, iisq; sacrificent, planè nihili ducunt. nā si quādo minūs prospera fortuna vtuntur, vel nō potiuntur opratis, primò illa cōuitiis & cōtumeliis onerant, mox virgis & verberibus cōcidunt: ita cæsa, in sacrariis vel suppedaneis suis reponunt, & sumpto ex acerra thymia mate, succensūq; odoribus, in gratiā cum simulachro redeunt, & iteratò preces fundunt, si ne tum quidē impetrent, iterū flagris sæuiunt. profectò plus Mandarinōs quā Deos suos verentur. merito: eūm hos ex animi sententia cædant, illis vel inuiti vapulent. Varia Sinarum sunt Idiomata, tam diuersa, vt inuicem, qui Prouinciarum diuersarum sunt, si alloquantur, non intelligant: secus tamē, si absentes per epistolā agant. cuius rei hæc causa est: q̄ Sinarum characteres nō literarum, sed rerum notæ sunt; & easdem in omnibus locis figuras obtinent. quare licēt vocabula, quibus res exprimuntur, dissideant; eadē nihilominus figura eadē vbique res significant; eodē literarum beneficio cum Iaponiis agunt. Nam hos etiam characteres hi intelligunt: peccatis tamē & alia Iaponiis scribēdi ratio est, quam Sinæ ignorant. Omniū Sinarū populis, vt nobis latinus, ita Mādarin⁹ sermo cōmunis est, hoc in aula & iudiciis vtuntur, illum addiscere omnes

conantur, ut cum Mandarinis queant agere, quamobrem si Divina bonitati placeret, seminis Evangelici in his oris spargendi aditum aliquem patefacere, videmur nobis longè ex sola Sina, quam ex toto Oriente, maiorem messem collecturi: tum quia tanta est erga Regem obseruantia & submissio; ut si lex Christiana Regi & consiliariis eius probaretur, sine vlla dubitatione aut tergiversatione ad vnum omnes illam continuo amplecterentur: tum etiã, quod natura facili & ingenio docili, nec à studiis alieno sint, altissimaque pace & tranquillitate fruuntur. Sed Regem adire, deque fidelis nostræ rebus cum eo agere; id verò quantum humana prudentia assequi possumus, omnino peregrinis hominibus videtur impossibile. Sed cur desperemus, cum Deo cuncta sint facilia? Itaque duo Sacerdotes nostræ Societatis illic degunt, & ab aliquot iam annis in Mandarinæ linguæ studium incumbunt, nec penitendos progressus fecerunt. Equidem vnicum nunc nobis hoc iter videtur, ad Sinarum interiora penetrandi. Hæc vna illa causa fuit, cur P. Franciscus Xauierius tam ardens hoc negotium (Deo auspice) suscipere, non sine aperto vitæ periculo, deliberarit, nec animum desponderit, posse (Deo bene iuuante) Sinas ad Catholicam fidem perducere: de quo, ad rerum ab eo gestarum narrationem ex hoc diuerticulo, quasi in viam, redeuntes, deinceps loquemur.

(.)

QV. B.

